

* În ce privește teatrul, am să vă spun că am în fața mea un volum franțuzesc — cam prăfuit el — de peste 400 de pagini. E un exemplar din *Classiques Garnier*, unde, după cum se știe, sînt tipăriți și Xenophon și Velleius Paterculus și D-na de Stäel și Montesquieu. Opul se intitulează: *Oeuvres de Tabarin*. Acest „clasic” Tabarin n-a fost altul decît comediantul de bilci care, pe la 1622, improviza în piața Dauphine, între altele, „isprăvile și amorurile căpitanului Rodomont, nemaipomenita frumusețe a Izabellei și năstrușnicele născociri tabarinești”. Și azi faci mare haz cînd îi citești improvizațiile transcrise de altul. Și dacă înșiși franțujii nu se jenează să-l așeze printre clasici pe acest cabotin de iarmaroc, n-ai de ce să te jenezi tu.

De ce, dar, am respinge recunoașterea valorii — de unde și pînă unde se întinde — a actorului de mare haz și copleșitoare naturalațe N. Niculescu-Buzău? Căci dacă numitul Tabarin a creat pe fudulul căpitan Rodomont (de unde și vorba „rodomon tadă”), Niculescu-Buzău al nostru a fost „Maiorul Mura”. Adevăr zic vouă: dacă partea interpretativă a teatrului nostru românesc începe, să zicem, cu o Cucoană Chirița a lui Matei Milo, ori cu Hamletul lui Grigore Manolescu, apoi cuprinde negreșit și „comediile alea nemțești” de le juca Ionescu la „Junion”, și Coana Manda a lui Ștefan Iulian și Maiorul Mura al lui Niculescu-Buzău. Fără de care nu se poate.

Atît am avut de zis la ceasul cînd, după ce a împlinit 85 de ani, actorul vesel numit „Nea Buzău” ne-a părăsit, lăsîndu-ne ca moștenire niște prețioase „suveniruri teatrale”.

Lascăr SEBASTIAN

Festival Gorki

Cînstind memoria marelui scriitor și dramaturg, Teatrul Tineretului a organizat un matineu artistic „Maxim Gorki”.

A. Pop Marțian a prezentat o expunere sobră, densă, care a încercat să surprindă biografia și mai ales dramaturgia autorului *Azilului de noapte*.

Interesant prilej de experiență și verificare artistică a fost suita de fragmente din *Azilul de noapte*, prezentată de tinerii actori.

Al. Ciprian ca regizor a încercat să lege momente dramatice din primele acte, bazîndu-se pe cîțiva interpreți care poate ne-au surprins atunci cînd le-am citit numele în program... I. Ciprian, interpretul favorit al unor tineri teribili sau alintați, cinici și obraznici, a abordat rolul „actorului”. Ne-a plăcut flerul artistic al tînărului actor care și-a trăit rolul cu o credință ce depășea altitudinile artistice ale colegilor săi. Ne-preocupat de a-și îngroșa vocea (cum făceau de altfel aproape toți ceilalți), el și-a decupat rolul după o optică personală, cu seriozitate și suflu matur. A fost cel mai aproape de amarul textului gorkian. Interesant că un alt tînăr actor dotat cu mijloace de comedie, Cicerone Ionescu, a abordat rolul Tătarului cu mijloace și efecte simple dar de un elocvent dramatism. Al. Ciprian (Baronul), Gh. Păunescu (Luca), Mircea Angheliescu (Vasca Pepel), Lucreția Racovița, Mircea Stroe au adus mai mult decît simple prezențe scenice. Și totuși „spectacolul” a avut un aer de festival de producție neîn-jghebată sau oarecum improvizată. Am simțit prea ades tinerețea sub bărbile și mustățile lipite zdravăn, sub vocele îngroșate.

E un experiment interesant ceea ce au făcut tinerii de la Teatrul Tineretului, un act de curaj așa cum șade bine colectivului unui teatru tînăr. I-am dori să-i vedem mai des la lucru, dar cu o pregătire anterioară și cu mijloace mult mai ample.

În fond repertoriul universal îi așteaptă.

Experimentul se cere desăvîrșit.

Al. P.

Jocul de-a concursul

Există o dispoziție sau un regulament al Direcției Teatrelor, după care teatrele din Capitală își pot improspăta cadrele — atunci cînd e nevoie — cu actori din provincie pe bază de concurs. (Fac excepție artiștii distinși, cu activitate oficial recunoscută.) Adică doritorul vine la București și se prezintă cu una sau mai multe scene dintr-o piesă, pe care le rostește în fața unei comisii ad-hoc.

Se prea poate ca, la origine, măsura aceasta să izvorască din intențiile cele mai bune, respectiv de a asigura un trial riguros, o selecție de valori care să contribuie la păstrarea intactă a nivelului artistic

al teatrelor bucureștene. Practic, însă, criteriul *concurs* se dovedește inoperant și chiar primejdios. Mă voi explica în concret.

Un teatru bucureștean publică cinci locuri vacante: patru de bărbați, unul de femeie. Se prezintă 90 de candidați: circa 70 de actori și circa 20 de actrițe, toți întrunind cuvenitele condiții administrative (cereri, dovezi, dispense și alte hirtii importante din punct de vedere artistic). Rind pe rind, candidații la Edenul teatral al Capitalei își oferă merindea profesională, ajutăți la nevoie de așa-numiți replicanți (actori neconcurenți). O scenă din *Ani de pribegie*, alta din *Ziaristii*, una din *Viforul*, două din *Gaițele* sau din *Citadela sfărmată* ș.a.m.d. În ce condiții? Decor marcat prin câteva scaune (ca la un exercițiu de mimică), o masă și, eventual, o ladă; costume de stradă; machiaj: inutil; într-un cuvânt: climat de artă nul. Textul se colorează forțat, sentimentele se nasc și se mențin artificial, arta actorului se reduce la mizeria unei descompuneri a trăirii, fără puncte de reper, undeva într-o zonă amorfă și abstractă. Candidații — de orice vîrstă și cu oricîtă experiență — se transformă în adolescenți cu sufletul la gură la examenul de admitere în clasa VIII-a. Să fie oare, acesta, un mijloc eficient de a selecționa valori artistice? Își poate da seama cineva — chiar ochiul cel mai atent și mai încercat — de posibilitățile reale ale unui actor, în asemenea împrejurări?

Dar mai e ceva. Conducerea teatrului cu locuri vacante știe foarte bine de ce *fel* de forțe are nevoie: anumite vîrste, anumite tipuri, anumite temperamente, fiindcă — de ce să ne ascundem după deget — deși nu acceptăm desueta clasificare în *emploi*-uri, trebuie să recunoaștem că însuși repertoriul pretinde diversitate actoricească.

Și atunci ce ne facem cu cei 90 de concurenți? Teatrului îi e necesară — de pildă pe locul feminin — o actriță tinăra de comedie. Dar din cele 20 de candidate, doar 5-6 fac comedie. Ce figură face restul? Chiar dacă ar apărea o Agatha Birsescu, teatrul are nevoie de o actriță comică. (Agatha Birsescu mai are teatrul — har domnului! — cel puțin 4-5!?) La fel, cu bărbații. Ce fac ceilalți, cei care nu intră în prevederile intime ale conducerii teatrului? Ce caută la concurs? De

ce își irosesc bani, puteri și speranțe într-o postură de figuranți, de umplutură inutilă?

Nu ar fi oare mai simplu, mai sănătos și mai uman, ca însăși conducerea teatrului (directorul și cîțiva membri ai consiliului artistic) să urmărească, în timpul stagiunii, activitatea actorilor pe care-i vizează? Poftim, *Decada* și *Concursul tinerilor actori* au făcut să se perinde în Capitală interpreți de toate soiurile și pe toate gusturile. I-am văzut, cîțiva ne-au atras atenția, ne-ar fi necesari în colectiv. Să mergem să-i vedem: la Timișoara sau la Iași, la Baia Mare sau la Constanța, sau numai la turneele făcute în Capitală. I-am cerceta, i-am cunoaște și i-am aprecia în cu totul alte condiții care le-ar pune realmente în lumină calitățile și limitele. I-am vedea într-un rol, două, trei. Ne-am da mai bine seama de posibilități existente sau în stare de latență. Iar la termenul convenit ne-am putea pronunța cu sufletul împăcat și cu o imagine reală a valorii artistice. În felul acesta ne-ar spori și nouă, conducere de teatru, sensul răspunderii și capacitatea de discernămint.

Cititorii să mă creadă, aș putea da exemple concrete. Am asistat la un asemenea concurs. Impresia a fost atît de penibilă încît n-aș vrea s-o exacerbez prin citare de nume, în fond, inocente. Mă gîndesc doar cu tristețe la întoarcerea acasă a celor 85 de respinși. La inhibițiile și stingherilele concursului se vor adăuga altele noi.

Sistemul concursului, *așa cum îl vedem aplicîndu-se*, ni se pare absolut ineficace și mai ales ofensator pentru actori. Socoțesc că sugestia de mai sus — urmărirea actorilor, de-a lungul evoluției lor firești pe scenă — e mai mult decît plină de bun simț. Prin aplicarea ei am evita să ne mai jucăm de-a trialul, de-a cariera artistică, de-a oamenii aduși la un concurs de... iluzii inutile.

La o recenzie ocazională

Trezită, cine știe cum, dintr-o dulce somnolență față de problemele dramaturgiei, „Viața romînească” (10/57) a acordat — probabil pentru a-și satisface măcar în parte îndatoririle — caietului nostru pe septembrie (9/57) o recenzie de trei pagini,